Пролетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ПРАЧЫТАЎ — ПЕРАДАЙ ДРУГОМУ.

Совецкая Беларусь

ОРГАН ЦК КП(б) БЕЛАРУСІ, СОЎНАРКОМА І ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР.

№ 46 (7487)
СУБОТА 24 КРАСАВІКА 1943 г.

Камандзіры і камісары партызанскіх атрадаў!

Штодзённа ўзнімайце кожнага партызана на актыўную барацьбу з ворагам, на знішчэнне жывой сілы і тэхнікі нямецкіх акупантаў.

ЗА ЧЭСЦЬ АТРАДА

Слава беларускіх партызан грыміць па ўсёй совецкай краіне. Жорсткую, смяртэльную барацьбу з нямецкімі захопнікамі вядуць народныя мсціўцы ў варожым тылу.

Атрад Героя Совецкага Саюза, народнага змагара К. С. Заслонава ні на адзін дзень, ні на адну гадзіну не спыняе актыўнай баявой дзейнасці, жорстка і бязлітасна, удзень і ўночы б'е немцаў, помсціць акупантам за іх крывавыя злачынствы.

За першы перыяд сваёй дзейнасці атрад Заслонава знішчыў 178 паравозаў ворага. Потым баявы рахунак атрада ўвесь час павялічваўся: было арганізавана 50 крушэнняў паяздоў, забрана або спалена дзесяткі тысяч тон зярна на нямецкіх складах, знішчана многа тэхнікі ворага. **Партызаны Заслонава знішчылі звыш 15.000 немцаў.**

Актыўная баявая дзейнасць высока ўзняла чэсць партызанскага атрада, яго баявую славу.

Слава многіх партызанскіх атрадаў завяявана непрымірымай і нястомнай барацьбой з ворагам. Баявы рахунак, рахунак народнай помсты гэтых атрадаў расце з дня ў дзень.

Трэба змагацца за чэсць атрада. Гэта значыць быць заўсёды ў стане актыўнай баявой дзейнасці, павялічваць колькасць баявых аперацый: налётаў, засад, крушэнняў варожых паяздоў, узрываў мастоў, складаў, баз праціўніка, біць ворага ў самае адчувальнае месца, трымаць яго ў паўсядзённым напружанні, выматваць яго сілы і дабіваць да канца.

Прыклад лепшых павінен быць узорам для ўсіх партызанскіх атрадаў. **Справа чэсці кожнага перадавога атрада аказваць дапамогу ў актывізацыі баявой дзейнасці другім атрадам і групам.** Толькі баявы рахунак, канкрэтныя справы з'яўляюцца сведчаннем таго, што кожны партызан любіць свой атрад, адчувае адказнасць за яго дзеянні, змагаецца за чэсць, слаўныя традыцыі яго. Такое выхаванне партызан у агні бітваў неабходна асабліва цяпер, у рашаючы момант айчыннай вайны кожнаму партызанскаму атраду.

Смяртэльная небяспека навісла над беларускім народам. Нямецкія акупанты чыняць самыя жудасныя здзекі, знішчаюць наш беларускі народ. Неабходна напружанне ўсіх сіл, патрэбна ўпартая, штодзённая барацьба з лютым ворагам.

Беларус, беларуска—увесь наш народ — павінны жыць адной мэтай: усімі сіламі дапамагаць Чырвонай Арміі, множыць лік партызанскіх атрадаў, папаўняць іх жывой сілай, дапамагаць ім усімі сіламі і сродкамі. Ніхто не павінен стаяць у баку ад свяшчэннай барацьбы супроць нямецкіх акупантаў.

Вясна і лета гэтага года на Беларусі павінны быць яшчэ больш грознымі і смяртэльнымі для ворага. **Справа чэсці кожнага партызанскага атрада, яго камандзіра, камісара, партыйнай арганізацыі забяспечыць актывізацыю баявой дзейнасці, папаўняць свае рады новымі народнымі мсціўцамі, узбройваць іх трафейнай зброяй і арганізавана, чотка, неадкладна весці ў бой.**

На барацьбу з лютым ворагам узнімаюцца ўсё новыя і новыя народныя масы. Адсюль арганізацыйныя пытанні набываюць важнейшае значэнне.

Падпольныя партыйныя органы абавязаны прыняць усе меры, каб новае папаўненне партызанскіх атрадаў, новыя партызанскія атрады ўступалі ў барацьбу з нямецкімі захопнікамі хутка і падрыхтавана. Чэсць і слава таму камандзіру, камісару партызанскага атрада, які акажа дзейсную дапамогу новаму папаўненню, новай баявой групе народных мсціўцаў!

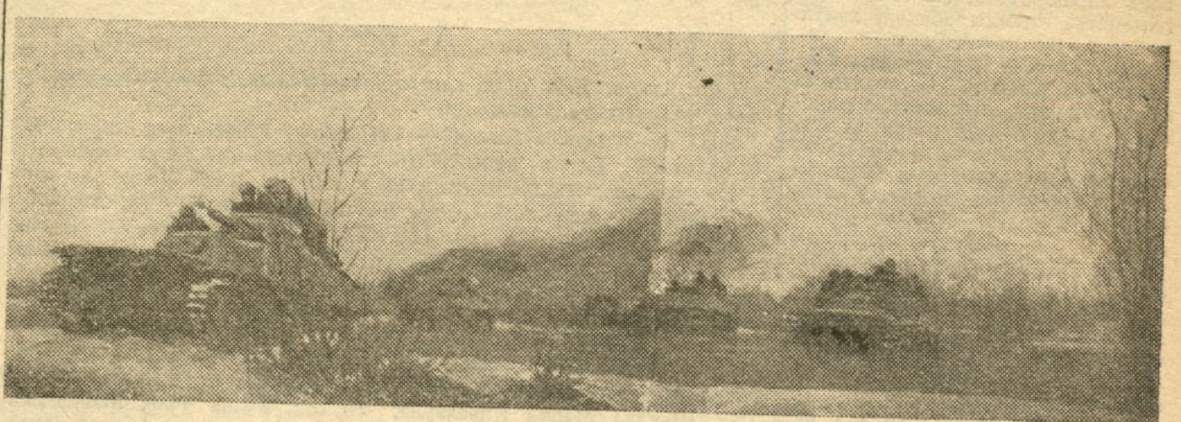
Вышэй сцяг партызанскай барацьбы! **Яшчэ больш актывізуем баявую дзейнасць кожнага атрада, кожнай баявой адзінкі, групы!**

За чэсць атрада, за баявую славу партызанскую!

На бой, народныя мсціўцы, на жорсткі і бязлітасны бой з нямецкімі акупантамі!

Мацней удары па фашысцкіх нягодніках! Акажам дзейсную дапамогу гераічнай Чырвонай Арміі, наблізім дзень нашай перамогі!

На фронтах Айчыннай вайны



ДЗЕЮЧАЯ АРМІЯ. НА ЗДЫМКУ: Танкавы дэсант часці маёра тав. Калоцій выходзіць на баявую аперацыю.

УСЕ АТАКІ НЕМЦАЎ АДБІТЫ

На Кубані часці Н-скага злучэння адбівалі жорсткія атакі значных сіл праціўніка.

Гітлераўцы бесперапынна штурмавалі совецкія пазіцыі, імкнучыся любой цаной дабіцца поспеху. У найбольш напружаны момант бою, совецкія самалёты нанеслі магутны ўдар па баявых парадках наступаючых часцей праціўніка і прычынілі яго радам спусташальныя страты. У выніку ўпорнага бою ўсе атакі немцаў былі адбіты.

Патоплены два тарпедныя катэры праціўніка.

НАЛЁТ НАШАЙ АВІЯЦЫІ НА ПОРТ ПРАЦІЎНІКА

Авіяцыя Чырвонасцяжнага Балтыйскага флота 21 красавіка зрабіла налёт на адзін з партоў праціўніка. Нанесены сур'ёзныя пашкоджанні партовым збудаванням, знішчаны вартавы карабль і 3 дэсантныя судны. У паветраных баях збіта 13 самалётаў праціўніка.

НА ЗАХОДНІМ ФРОНЦЕ

На Заходнім фронце вялася рэдкая артылерыйска - мінамётная перастрэлка. Нашы часці знішчылі 3 нямецкія мінамёты і падавілі агонь двух артылерыйскіх батарэй праціўніка.

На некаторых участках немцы імкнуліся весці разведку боем. Агнём нашых падраздзяленняў разведчыя атрады гітлераўцаў былі рассеяны і часткова знішчаны.

Паветраныя баі на захад ад Краснадара

20 і 21 красавіка нямецкая авіяцыя спрабавала зрабіць масіраваныя налёты на нашы войскі і ваенныя аб'екты ў раёне на захад ад Краснадара. Нашы паветраныя сілы паспяхова адбілі гэтыя налёты і ў сваю чаргу зрабілі масіраваныя налёты на войскі і ваенныя аб'екты праціўніка і нанеслі ім сур'ёзныя страты. За два дні ў паветраных баях збіта 98 нямецкіх самалётаў. Нашы страты за гэты-ж час—42 самалёты.

Снайперы знішчаюць гітлераўцаў

На Волхаўскім фронце дзве групы разведчыкаў пад камандаваннем старшага лейтэнанта Мальцава і лейтэнанта Сцяпанава зрабілі вылазку ў размяшчэнне праціўніка. Пад прыкрыццём артылерыйскага агня нашы байцы з двух бакоў уварваліся ў нямецкія траншэі і знішчылі 60 гітлераўцаў.

Снайперы Н-скай часці за апошнія дні знішчылі 108 гітлераўцаў. Снайпер тав. Блінаў за дзень забіў 9 немцаў.

СХВАТКА

Кулямётчык быў забіт каля сваёй зброі. Ён, як ляжаў ля кулямёта, так і схіліў галаву на рукаятку. Смерць скавала яго цела, і лейтэнанту Аляксею Чэрвякову было цяжка адарваць пальцы байца ад рукаяткі кулямёта. А гэта патрэбна было зрабіць. Немцы блізка падыходзілі да абароны ўзвода. Нарэшце, Чэрвякову ўдалося легчы за кулямёт. Лейтэнант асцярожна адсунуў цела байца і націснуў на рычаг. Кулі вырвалі з ланцуга некалькі звенняў, але немцы самкнулі строй і працягвалі рухацца наперад.

— Упартыя,—падумаў лейтэнант, —але я яшчэ больш упарты.

Чатыры доўгія чаргі кулямёта ўціснулі немцаў у зямлю, раскідалі параненых і трупы. Ланцуг спыніўся, але два доўгія салдаты прадаўжалі рух. Лейтэнант ударыў па іх кароткай чаргой. Але ў тую-ж самую секунду адчуў, як над галавой праззвінелі кулі. Стралялі з ланцуга. Лейтэнант выпусціў туды некалькі куль. Лента падыходзіла да канца. Салдаты падпаўзлі да кулямёта на 25 крокаў. Яны ляглі за невялікі ўзгорак і, пачакаўшы трохі, кінулі ў кулямётчыка гранаты. Яны ўпалі побач з Чэрвяковым, і лейтэнант, схапіўшы іх адну за другой, адкінуў убок. Гранаты разарваліся ў невялікай лагчыне. Потым, калі ўзвод перайшоў у наступленне і лейтэнант прабягаў міма ўзгорка, ён убачыў, як, раскінуўшы рукі, ляжалі мёртвыя нямецкія салдаты.

ДЗЕЮЧАЯ АРМІЯ.

Пісьмо азербайджанскага народа байцам-азербайджанцам

«Мы—вашы сівавалосыя бацькі, пазнаўшыя жыццё, вашы мацеры, ускарміўшыя вас сваёй груддзю, вашы жонкі, нявесты, дзеці, браты, сёстры і блізкія сябры—шлём вам свае сардэчныя пажаданні, моцна цiснем вашы рукі, абнімаем і цалуем вас»—так пачынаецца пісьмо азербайджанскага народа байцам-азербайджанцам. У палкіх словах народ кліча сваіх сыноў да помсты, бязлітаснай барацьбы супроць фашысцкіх варвараў, да чэснага выканання свайго абавязку перад Радзімай.

Днём і ноччу азербайджанцы працуюць на фабрыках і заводах, на нафтавых промыслах, на палях калгасаў, у навуковых лабараторыях. Ва ўсіх адна мэта—забяспечыць фронт усім неабходным. «Як не перасыхаюць празрыстыя ручаі нашых гор, як невычарпальна любоў народа да сваёй радзімы, так невычарпальны паток гаручага, якое ідзе з Баку на фронт». Пісьмо азербайджанскага народа байцам-азербайджанцам падпісалі 897.146 чалавек.

Антыфашысцкі мітынг прадстаўнікоў эстонскага народа

У Маскве адбыўся антыфашысцкі мітынг прадстаўнікоў эстонскага народа, прысвечаны 600-годдзю паўстання ў Юр'еву ноч супроць нямецкіх рабаўласнікаў.

Сабраліся байцы і камандзіры эстонскіх нацыянальных часцей Чырвонай Арміі, партызаны, рабочыя, сяляне, грамадскія дзеячы, вучоныя, артысты і мастакі Эстонскай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі. На мітынгу выступілі старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета Эстонскай ССР Іоганес Варэс, рэктар Тартускага ўніверсітэта доктар гістарычных навук Ханс Круус, сакратар ЦК КП(б) Эстоніі Нікалай Каротам, снайпер Сувеным, партызан Янус і другія.

З вялікім уздымам прынялі ўдзельнікі мітынга тэкст пісьма Вярхоўнаму Галоўнакамандуючаму, Маршалу Совецкага Саюза таварышу Сталіну, а таксама зварот да эстонскіх нацыянальных часцей Чырвонай Арміі.

Удзячны пачын яраслаўскіх калгаснікаў

Калгаснікі сельскагаспадарчай арцелі Горшыха, Яраслаўскай вобласці, звярнуліся з адозвай да ўсіх калгаснікаў і калгасніц Совецкага Саюза. Яны прапануюць засеяць у кожным калгасе звыш плана некалькі гектараў яравых культур і вырасціць некалькі галоў жывёлы ў фонд абароны і дапамогі калгасам і калгаснікам раёнаў, вызваленых і якія вызваляюцца ад фашысцкіх захопнікаў.

Калгас Горшыха за поспехі ў жывёлагадоўлі ўзнагароджан ордэнам «Знак пачёта». У 1942 годзе калгаснікі засеялі ў фонд абароны і дапамогі калгаснікам, якія пацярпелі ад нямецкай акупацыі, 8 гектараў зямлі.

Цяпер калгаснікі арцелі Горшыха абавязаліся засеяць у фонд абароны і дапамогі пацярпеўшым калгаснікам 20 гектараў зернавых культур. Пасеў гэтых 20 гектараў яны забяспечваюць насеннем за лік добраахвотнага збору зярна з асабістых запасаў калгаснікаў. Калгаснікі, якія працуюць на свінаферме, абавязаліся адкарміць звыш дзяржаўнага плана і здаць у абаронны фонд 5 свіней і тры галавы буйнай рагатай жывёлы.

Апрача таго калгаснікі жывёлагадоўчых ферм рашылі выгадаваць 10 галоў буйнай рагатай жывёлы і 10 авечак для перадачы калгасам, вызваленым і вызваляемым ад нямецкіх захопнікаў.

Партыйны актыў горада Курска— таварышу Сталіну

Партыйны актыў горада Курска, сабраўшыся ўпершыню пасля вызвалення горада ад фашысцкіх акупантаў, паслаў пісьмо Вярхоўнаму Галоўнакамандуючаму ўзброенымі сіламі СССР Маршалу Совецкага Саюза Іосіфу Вісарыёнавічу Сталіну.

Партактыў паведамляе, што сабраўся ён для абмеркавання пытанняў, звязаных з аднаўленнем разбуранай нямецкімі акупантамі гаспадаркі горада і вобласці. Ужо два месяцы Курск жыве совецкім поўнакроўным жыццём. За гэты час працоўныя прарабілі ўжо значную работу па аднаўленню народнай гаспадаркі.

Горад атрымаў асвятленне і ваду. Адноўлены прадпрыемствы мясцовай прамысловасці. Здадзены ў эксплаатацыю і даюць прадукцыю фронту скураны, мотарамонтны заводы, тытунёвая фабрыка і інш.

Бязмежную адданасць сваёй радзіме, партыі Леніна — Сталіна, асабіста таварышу Сталіну прадэманстравалі працоўныя вызваленага Курска, уносячы сродкі на будаўніцтва авіяэскадрыллі «Курскі партызан»: насельніцтва сабрала з сваіх асабістых зберажэнняў больш двух мільёнаў рублёў. «Запэўніваем Вас, Іосіф Вісарыёнавіч, — гаворыцца ў пісьме, — што працоўныя горада Курска аддадуць усе сілы для канчатковага разгрому ненавіснага ворага».

ПАРТЫЗАНЫ! НАСМЕРЦЬ БІЦЕ НЯМЕЦКІХ КАТАЎ!

Ачышчаем родную зямлю ад фашысцкай погані

Для ўмацавання свайго крывавага «новага парадку» гітлераўцы насадзілі ў нашым раёне, як і па ўсёй часова акупіраванай зямлі, паліцэйскія ўчасткі. Начальніку Ручаёўскага ўчастка здрадніку Коўзіку было загадана арганізаваць карны атрад. За гэта мерапрыемства немцы абяцалі халую маёнтак і жалезны крыж.

Камандаванне партызанскага атрада «За радзіму» распрацавала план разгрому паліцэйскіх гарнізонаў і ачышчэння раёна ад гітлераўскай поскудзі. Дзейнічаючы сумесна з атрадам імені Варашылава, гэты атрад разграміў самы большы ў раёне гарнізон—Ручаёўскі і Ўборкаўскую валасную ўправу. За час аперацыі было забіта 60 гітлераўцаў, захоплены кулямёты, многа вінтовак і іншай зброі. Нямецкі паслугач Коўзік быў захоплен і знішчан.

Былі разгромлены і другія паліцэйскія ўчасткі.

Да пачатку гэтага года ў нашым раёне заставаўся адзін паліцэйскі гарнізон—у раённым цэнтры. Партызаны рашылі разграміць і яго. З дапамогай групы партызан атрада «Большэвік» партызанскі атрад «За радзіму» паспяхова правёў баявую аперацыю. Апошні аплот гітлераўцаў у гэтым раёне быў разгромлены. Партызаны захапілі станкавы кулямёт, 30 вінтовак і іншую зброю. Апрача таго ў ворага захоплена 30 тон хлеба, 19 галоў буйнай рагатай жывёлы, 10 свіней, грашовая каса і каштоўныя дакументы.

Наш раён амаль поўнасцю ачышчаны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Праўда, немцы спрабавалі наступаць на наш партызанскі край, але сустрэлі моцны адпор. Усё насельніцтва дапамагае партызанам.

Моцныя ўдары наносяць партызаны па варожых тылах. Толькі адзін атрад «За радзіму» пусціў пад адкос 9 чыгуначных эшалонаў праціўніка, з іх тры з жывой сілай, і разграміў 7 аўтамашын з фашыстамі. У баях знішчана каля 300 немцаў і некалькі іх паслугачоў. Дзесяткі людзей, як, напрыклад, Аляксей О., Нікалай Ж., Іван І., Сямён Г., Віктар І., Міхаіл Ч., сталі выдатнымі воінамі, загартаваліся ў баях. Яны паказваюць прыклад адвагі і храбрасці.

ГРЫГОРЫЙ С.,
сакратар Н-скага райкома КП(б) Беларусі.

Захапілі 1.200 вінтовак

Партызаны вобласці правялі смелую аперацыю супроць нямецкіх паліцэйскіх гарнізонаў. На досвітку, 13 красавіка, адначасовым ударам былі атакаваны 8 гарнізонаў ворага. Народныя мсціўцы дзейнічалі рашуча і ўмела. Усе гарнізоны былі разгромлены. Забіты 252 гітлераўцы. Узарвана 19 дзотаў і 22 бліндажы.

Па-майстэрску праведзеная аперацыя дала магчымасць папоўніць партызанскія запасы зброі. У ворага захоплена: вінтовак—1.200, кулямётаў—10, патронаў—6.000, мінамётаў—3 і многа іншай зброі і ваеннай маёмасці. Захоплены таксама 8 тон хлеба і 200 галоў жывёлы.

МАГІЛЕЎСКАЯ ВОБЛАСЦЬ.
(Наш кар.).

Разгадалі манеўр

Нямецкія акупанты ўсімі сродкамі імкнуцца задушыць партызанскі рух. На якія толькі хітрыкі не ідуць гітлераўцы! Але ўсё дарэмна. Партызаны навучыліся распазнаваць свайго лютага ворага.

8 красавіка гітлераўцы, пераапрануўшыся ў форму чырвонаармейцаў - франтавікоў, спрабавалі пранікнуць у размяшчэнне аднаго з партызанскіх атрадаў. Народныя мсціўцы своечасова разгадалі намер ворага і нанеслі яму знішчальны ўдар.

ВІЦЕБСКАЯ ВОБЛАСЦЬ.
(Наш кар.).

Крывавыя справы гітлераўцаў

Ніжэй друкуецца акт аб зверствах гітлераўцаў у калгасе імені Леніна, Мехаўскага раёна, Віцебскай вобласці.

Партызаны і партызанкі! Сыны і дочкі беларускага народа! Прачытайце гэты дакумент аб крывавым забойстве гітлераўскімі катамі нашых бацькоў, мацярэй, братоў і сёстраў. Бярыце ў рукі зброю і помсціце гітлераўскім забойцам нястомна і бязлітасна!

Няхай не гасне святая помста ў сэрцы кожнага совецкага патрыёта! Будзем помсціць нямецка-фашысцкім бандытам да таго часу, пакуль апошні акупант не будзе загнаны ў магілу!

Смерць нямецкім акупантам!

АКТ

28 студзеня 1943 года, калгас імені Леніна, Газбенскага сельсовета, Мехаўскага раёна.

Мы, ніжэйпадпісаўшыяся — старшыня Газбенскага сельсовета і калгаснікі (ідуць прозвішчы), склалі гэты акт аб наступным:

Нямецка-фашысцкімі акупантамі ў калгасе імені Леніна па-зверску замучаны і забіты: Чысты Філіп Якаўлевіч, 64 год, Анашкіна Тацяна Аляксееўна, 18 год, Панчанка Кузьма Аляксеевіч, 62 год, Себракоў Іван Герасімавіч, 62 год, Шаулка Якаў Сямёнавіч, Ткачоў Лука Грыгоравіч, 34 год, Ткачоў Іван Ігнатавіч, 75 год, Крушнякоў Сяргей Терэнцевіч, 50 год, Ткачоў Захар Грыгоравіч, 70 год, Ткачова Ганна Емельянаўна, 25 год, Ткачоў Валерый Пятровіч, Яўсееў Антон Давыдавіч, 62 год, Канапатаў Іван Ільіч, 67 год, Максімаў Кузьма Тімафеевіч, 57 год, Себракоў Іван Іванавіч, 30 год, Шаулка Марфа Кірылаўна, 58 год, Уклія Філіп Максімавіч, 65 год, Кібіс Максім Міхеевіч, 64 год, Парфенёнак Андрэй Рамaнавіч, 52 год, Клецко Осіп Паўлавіч, 75 год, Новікаў Фама Іванавіч, 25 год, Новікава Марыя Іванаўна, 17 год, Альшанікаў Афанасій Максімавіч, 58 год, Лукацёнак Максім Іванавіч, 63 год, Ткачоў Даніла Грыгоравіч, 61 год, Бонюшка Васілій Канстанцінавіч, 74 год, Чысты Васілій Авер'янавіч, 63 год, Сюбораў Даніла Фёдаравіч, 58 год, Уклія Васілій Максімавіч, 72 год.

У чым і падпісваемся (ідуць подпісы).

Запіска герояў

Яе знайшлі ў ствале кулямёта. На маленькім, акуратна згорнутым кавалку паперы было напісана алоўкам некалькі слоў, відаць, спяшаючыся.

Пазней партызаны, якія знайшлі кулямёт, даведаліся пра гісторыю гэтай запіскі — гісторыю гераічнай барацьбы і смерці горсткі храбрых народных мсціўцаў.

Яны вялі знішчальны агонь па карнаму атраду гітлераўцаў. Беспярапынна біў кулямёт. Фрыцы трупамі слаліся па зямлі.

На мужных кулямётчыкаў насядалі новыя ланцугі гітлераўцаў. Партызаны падпускалі іх блізка і стралялі ва ўпор, кароткімі чаргамі, эканомячы патроны. Фашысты набліжаліся з розных бакоў. У самы напружаны момант бою вышлі боепрыпасы. Трэба было адыходзіць. Аднак было позна ўжо: варожае кальцо самкнулася. Тады мужныя патрыёты рашылі дорага аддаць сваё жыццё.

У апошнюю мінуту партызанам удалося схаваць у кустах кулямёт, каб ён не дастаўся ворагу. Перад гэтым у аднаго з таварышаў з'явілася думка, якая надала героям новую сілу. На кавалку паперы яны напісалі некалькі слоў і паклалі запіску ў ствол кулямёта. Потым яны ўзняліся і з воклічам «За радзіму, за Сталіна!» кінуліся на ворага. Завязалася жорсткая рукапашная схватка. Героі дзейнічалі гранатай, штыком, прыкладам.

У няроўнай схватцы яны загінулі смерцю храбрых.

Калі падыйшлі партызаны Н-скага атрада і адагналі нямецкіх карацеляў, яны знайшлі целы сваіх загінуўшых таварышаў. Навокал валяліся дзесяткі трупаў фашыстаў. Недалёка ад гэтага месца, у кустах, партызаны напаткалі схаваны кулямёт, а ў яго ствале знайшлі прадсмяротную запіску герояў:

«Мы, кулямётчыкі з атрада імені Катоўскага, паміраем за радзіму, за Сталіна. Просім лічыць нас комсамольцамі. Таварышы, адпомсціце фашыстам за нашу смерць».

С. МЕЛЬНІКАЎ.

ПАД БОТАМ НЯМЕЦКІХ АКУПАНТАЎ

У Віцебску, як і ў іншых гарадах і вёсках Беларусі, памяшканні школ нямецкія вандалы знішчылі або ператварылі ў канюшні. Але немцам хочацца паказаць, што яны быццам клапоцяцца аб асвеце. Замест ранейшых дзесяткаў віцебскіх школ, тэхнікумаў, інстытутаў немцы арганізавалі адну «сямікласную школу». Гэта тыповая фашысцкая бурса з муштрай і мардабоем, з невуцтвам і цемрашальствам.

Віцебляне не пусцілі сваіх дзяцей у гэта фашысцкае логава. Гітлераўцам удалося па ўсяму гораду навербаваць менш чым па 10 дзяцей на клас. Тады фашысты развесілі па гораду аб'явы, што дзецям, якія будуць наведваць школу, будзе выдавацца па 150 грамаў хлеба ў дзень. Галодныя дзеці кінуліся за абяцаным хлебам. Прайшло пару тыдняў, і гаражане пераканаліся, што гэта звычайнае жульніцтва гітлераўцаў. Ашуканыя дзеці пакінулі школу.

* * *

Немцы абвясцілі ў беларускіх гарадах кампанію па збору каляровых металаў і звонкай манеты. Але беларусы не далі немцам ні кавалка метала.

І вось на сценах дамоў Гарадка гітлераўцы вывесілі аб'явы: «Тыя жыхары, якія не здадуць нямецкім акупацыйным уладам каляровага метала і звонкай манеты, будуць выселены з займаемых імі дамоў і кватэр».

Дарэмныя патугі! Беларусы не дадуць немцам ні кавалка метала. У выглядзе куль яны адправяць метал у паганыя галовы акупантаў.

* * *

У вёсках Расонскага раёна фашысцкія бандыты выбіраюць найбольш прыгожых дзяўчат і жанчын і пад пагрозай расстрэлу гоняць іх у прытоны на пацеху афіцэрам.

* * *

Нядаўна фашысцкія разбойнікі вывезлі з Любані ўсе сем'і совецкіх служачых. Усе пажыткі гэтых сем'яў гітлераўцы забралі сабе. Аб лёсе няшчасных тут гавораць: хто пападзе ў лапы стапаўцаў—не вернецца.

* * *

З Бабруйскай турмы ўцёк комсамолец Антон П. Ён расказвае аб нечуваных здзеках фашыстаў над совецкімі людзьмі, якія трапілі ў засценак. Сотні людзей памёрлі ад катаванняў, ад голаду і хвароб.

Нягледзячы на крывавы тэрор, сцены турэмных камер спісаны лозунгамі: «Смерць нямецкім катам!», «Совецкая ўлада будзе жыць!».

* * *

Па 14—16 гадзін у суткі прымушаюць працаваць на Старадарожскім лесапільным заводзе. Рабочыя атрымліваюць па 200 грамаў хлеба ў дзень і 350 грамаў грэчкі на месяц. Совецкія людзі помсцяць акупантам. Нядаўна быў узарван паравік, і завод вышаў са строю.



Гэты здымак знойдзен у забітага фашыста каля Кукушкіна. Нягоднікі павесілі совецкіх людзей і захапляюцца вынікамі сваёй крывавай работы.

РАХУНАК АТРАДА

Партызанскі атрад імені Варашылава наносіць нямецка-фашысцкім акупантам удар за ўдарам.

Народныя мсціўцы ўзарвалі 15 чыгуначных эшалонаў праціўніка. Разбіты ўсе 15 паравозаў і 120 вагонаў і платформаў з жывой сілай і баявой тэхнікай. Пад абломкамі вагонаў пахаваны сотні фашыстаў.

Адчувальныя ўдары нанесены аўтатранспарту ворага: на шасэ і грунтавых дарогах узарвана 29 мастоў, разбіта 6 бронемашын, 13 грузавікоў, а 4 грузавікі захоплены цэлымі.

У жорсткіх баях і рукапашных схватках партызаны знішчылі 567 гітлераўцаў.

Партызаны разграмілі прадпрыемствы, якія працавалі на немцаў: рэчыцкую верф, лесапільны, скіпідарны, смалакураны заводы і спалілі склад гаручага.

Сярод захопленых партызанамі трафеяў — гармата, 11 кулямётаў, 184 вінтоўкі і многа боепрыпасаў.

Г. ШЧАРБАТАЎ.
ГОМЕЛЬСКАЯ ВОБЛАСЦЬ.
(Наш кар.).

НІКАЛАЙ Л. І ЯГО ТАВАРЫШЫ

Ноч. Хаваючыся ў кустах і ярах, да чыгункі падыходзяць некалькі смельчакоў. Вось ужо трэція суткі яны спрабуюць пранікнуць на чыгунку, але натыкаюцца на фашыстаў. Магістраль узмоцнена ахоўваецца, праз кожныя поўкілометра пасты.

З цемры вынырнулі немцы. Забрахалі сабакі. Падрыўнікі прыніклі да зямлі.

«Хутчэй праходзьце, фрыцы»,— у думках гаворыць Нікалай Л., які чакае зручнага моманту пранікнуць на чыгунку.

Вытрымка і асцярожнасць перамаглі. Фрыцы зніклі. Некалькі лёгкіх і бясшумных скачкоў—і Нікалай сярод рэек. Даўно абдуманым прыёмам ён закладвае ўзрыўчатку. На гэта трацiцца дзве — тры хвіліны і Нікалая больш няма на насыпу.

Цішыня. Марудна цягнецца час. Але вось пачуўся доўгачаканы гудок паравоза. Бліжэй і бліжэй стук поезда.

Страшэнны выбух. Садрыгаецца зямля. Паравоз выкідае са сваёй жалезнай вантробы полымя і пар. Вагоны давяць адзін другі і ў момант утвараецца груда дрэва і жалеза, якая заграмаджае чыгунку.

Так быў знішчан эшалон з важным ваенным грузам, які немцы везлі на фронт. Нікалай Л. са сваімі таварышамі выдатна выканаў баявое заданне.

Яму 21 год. Ён заўсёды вясёлы і бадзёры, яго цягне да баявых дзеянняў. У радах байцоў Чырвонай Арміі Нікалай гераічна змагаўся на фронтах айчыннай вайны. Атрымаўшы чатыры раненні і пазбаўлены здольнасці рухацца, ён трапіў у палон да немцаў. Маладосць перамагла ўсе пакуты, якія прышлося перанесці ў лагеры ваеннапалонных. Калі крыху загаіліся раны, Нікалай падбірае пяць таварышоў і разам з імі рашае ўцячы з палона. Лепш смерць на полі бою, чым няволя —так рашылі совецкія патрыёты. Выбраўшы зручны момант, адважная шасцёрка забіла двух паліцэйскіх, захапіла зброю і ўцякла з Бердзічаўскага лагера ваеннапалонных.

26 верасня 1942 года Нікалай далучыўся да аднаго з беларускіх партызанскіх атрадаў.

Бліскуча выканаўшы першае баявое заданне, Нікалай рыхтуецца ў новы паход. Пад яго камандаваннем на чыгунку ідуць яго баявыя таварышы: два Вані, Фёдар, Сяргей і Аркадзь. Падрыўнікі задаліся мэтай пранікнуць на важную чыгуначную магістраль, якую пільна ахоўвалі фашысты. Аперацыя прайшла ў выключна цяжкіх умовах. Тры разы група трапляла ў акружэнне і з боем вырывалася з варожага кальца. Некаторыя таварышы страцілі надзею пранікнуць на чыгунку, але Нікалай, Іван і Фёдар настаялі на сваім. Эшалон, гружаны гарматамі, танкамі і іншай ваеннай маёмасцю ворага, быў знішчаны.

Праз некалькі дзён на рахунку падрыўнікаў былі ўжо чатыры пушчаныя пад адкос эшалоны ворага.

Цяпер Нікалай мае сталую групу смелых і адважных, як і сам. Немцы прымаюць усялякія меры перасцярогі: замаруджваюць ход паяздоў, пускаюць наперадзе кантрольныя паязды. Але Нікалай і яго баявыя таварышы ў кожным асобным выпадку вынаходзяць новыя спосабы і дабіваюцца свайго. Партызаны маюць цесную сувязь з насельніцтвам, якое паведамляе ім аб размяшчэнні аховы, дапамагае рабіць дыверсіі на чыгунках пад самым носам у гітлераўцаў.

— Няма прыгажэй жыцця баявога, кіпучага! Мая стыхія, маё прызванне — няшчадная барацьба, бязлітасная помста нямецкім акупантам за маю радзіму, за мой любімы народ,—гаворыць Нікалай. —Няхай ведае бандыт Гітлер, што на беларускіх чыгунках для яго эшалонаў семафор будзе закрыт.

Вл. ПІСКУН.
МАГІЛЁЎСКАЯ ВОБЛАСЦЬ.

Выводзяць са строю чыгункі

Партызанскі атрад імені Гастэла наносіць моцныя ўдары па камунікацыях нямецка - фашысцкіх акупантаў.

Толькі за адзін месяц атрад пусціў пад адкос пяць варожых эшалонаў. Разбіта 5 паравозаў, 9 вагонаў з жывой сілай, 6 платформаў з баявой тэхнікай і 30 вагонаў з амуніцыяй і харчаваннем ворага.

Н-ская чыгунка на некалькі дзён выведзена са строю, бо ў выніку выбухаў папсавана больш 7 кілометраў чыгуначнага палатна.

ПАЛЕСКАЯ ВОБЛАСЦЬ.
(Наш кар.).

Бой з нямецкім гарнізонам

8 красавіка партызаны аднаго атрада вялі бой з нямецкім гарнізонам у раёне вёскі Г. Праціўнік страціў забітымі 30 салдат і афіцэраў. Партызаны захапілі 2 кулямёты, аўтамат і многа вінтовак.

ПІНСКАЯ ВОБЛАСЦЬ.
(Наш кар.).

ЗДРАДНІКІ

Без мала два годы лютуюць нямецкія грабежнікі на нашай зямлі, высмоктваюць яе сокі і кроў народа. Несусветнаю хлуснёю, ашуканствам, фальшыўкамі, падлогамі, правакацыямі і ўсімі спосабамі гебельсаўскага славаблудства атручваюць яны свядомасць нашых людзей, каб разбэсціць іх розум і сэрца і выкараніць з іх душы грамадскі доўг перад сваім народам і сваёю айчынаю. Яны сеюць атрутнае на-[illegible]не калатні і нязгоды, каб са[illegible]ць жніво раздору і варожасці, [illegible]роць адзінства народаў нашага Совецкага Саюза, каб адкалоць братні народ ад братніх народаў. Яны ведаюць, што ў нашым еднанні мы — непераможная сіла, тая сіла, што ламала ўшчэнт немцаў у былыя гістарычныя часы.

Немцы помняць Грунвальд, дзе аб'еднаныя сілы славянскіх народаў разграмілі ў прах продкаў сягоняшніх нямецкіх драпежнікаў. Гэта сіла скрышыць іх і цяпер.

Усе патугі нямецкіх ашуканцаў скіраваны ў адзін бок, нацэлены ў адзін пункт: давесці, што нямецкі «новы парадак» ёсць самы дасканалы на свеце. Свайго цірольскага ефрэйтара, шпіка і душагуба Гітлера яны абярнулі ў новага масняша і не шкадуюць сваіх языкоў, каб вылізваць бруд сусветнага бандыта і машэнніка.

Усе гэтыя жульніцкія махляр[illegible] нямецкіх грабежнікаў, спрад[illegible]ых ворагаў славянскіх народаў, ставяць перад сабою адну мэту: прыхаваць свае воўчыя зубы, сваё звярынае нутро, свой ненажэрны нямецкі трыбух. У нямецкіх катаў і ў гітлераўскіх халуёў больш нічога няма за душою. Але якую шкуру ні накідае на сябе воўк, воўчых іклоў схаваць ён не можа. У якія адзежы ні ўбіраецца разбойнік, у яго з-пад адзежы тырчыць нож забойцы. Голы нямецкі звер выявіўся ў поўнай меры. Мільёны забітых і атручаных дзяцей, тысячы і тысячы спаленага жывымі мірнага насельніцтва, сотні разбураных гарадоў, тысячы знішчаных сёл, мільёны людзей, загнаных у нямецкую катаргу, патокі нявіннай крыві, голасна сведчаць на ўвесь свет, што такое Гітлер і што нясе народам яго «новы парадак».

У людской грамадзе ёсць розныя людзі. У ёй ё[illegible]ь вялікія таленты. Як ран[illegible] золак, усходзяць яны над[illegible]родам і асвятляюць яму да[illegible] ў заўтрашні дзень. У ёй ё[illegible]ерої, гатовыя ўсё аддаць для народа, для радзімы. Але ёсць у ёй і расколыадшчапенцы, ганьбуючыя свой народ. Ёсць у ёй розны людскі бруд, шкурнікі і прадажнікі, іуды, гатовыя гандляваць і нажывацца на крыві народа. Праўда, колькасць такіх паскуд нікчэмна, як нікчэмна і сама іх урода. Але мы ўсё-ж ведаем імёны з ліку гэтых нямногіх двуногіх жывёлін, забыўшых пра сваю чалавечую годнасць і ўзяўшых на сябе абавязак публічна праз прастытуцкую нямецкую прэсу лізаць тоўстыя зады нямецкіх баронаў. Да такіх лізуноў належаць выскрабкі людской погані, жывыя кучкі гною—здраднікі. Яны ўзялі курс на немца, звязалі свой лёс з лёсам разбойніцкай немчуры і за чачавічную пахлёбку прадалі сваё сумленне.

Але ўсе гэтыя здраднікі павінны запісаць на сваіх іудаўскіх лабацінах: усе яны стануць вядомы народу. Надыдзе час, калі яны адчуюць усю бездань свайго падзення, апынуўшыся на краю чорнага прадоння. Як атрутнае зелле, яны будуць вырваны з карэннем. Цяперашнія іхнія гаспадары ў акрутны для іх час—а гэты час іх вартуе — адштурхнуць ад сябе спустошаных вылюдкаў, як шалудзівых сабак. Іх папаліць агонь народнай нянавісці, а смродны іх попел развеюць сухія вятры.

Народ горача любіць і шануе сваіх верных сыноў. Ён ганарыцца імі, ён уславіляе сваіх герояў, шырока і гасцінна расчыняе ім сваё вялікае народнае сэрца. Але народ бязлітасна карае здраднікаў і, як злояжасную погань, выкідае іх на сметнік. Няма на свеце болей агіднага слова, як слова «здраднік». Народнае сумленне на ўсе вякі заклеймавала імя Іуды. Іудавы ідэйныя патомкі, якія прадаюць зараз немцу народ і гандлююць яго кроўю, самі выкрэсліваюць сябе з людской грамады. І самі яны зацягнуць пятлю на сваёй шыі пад горкаю асінаю.

Аб здрадніках народ стварыў многа яркіх легенд і ў гэтых легендах падкрэсліў свае адносіны да іх. У адной старой усходняй легендзе расказваецца так.

Дзесь у далёкай Сірыі каля Дамаска быў калісь люты разбойнік Дэмір Кая. Многа людзей загубіў і аграбіў ён, многа праліў чалавечай крыві. Пад канец не вытрымаў Дэмір Кая цяжкасці свайго злачынства. Пралітая ім кроў цёмнаю хмараю заслала яму душу. І стаў Дэмір Кая з усім жарам разбойніцкай душы каяцца ў сваіх злачынствах. Аддаў ён усё награбленае дабро бедным людзям, а сам пашоў у пустэлю маліць Алаха дараваць яму грахі. Ён сустрэў святога пустэльніка, раскрыў перад ім усю сваю чорную душу.

— Алах міласціў,—сказаў пустэльнік: — маліся яму.

Пустэльнік даў былому разбойніку абгарэлую палку.

— Вось табе палка. Уткні яе ў зямлю, а сам прасі Алаха. І калі гэта палка пусціць галіны, зазелянее і зацвіце, то гэта будзе азначаць, што Алах дараваў табе грахі.

Цэлыя доўгія годы маліўся Дэмір Кая, служыў людзям, рабіў ім дабро, без наракання зносіў іх крыўды і грубасці. Час праходзіў. Дэмір Кая пасівеў. З сумам пазіраў ён кожны дзень на палку: палка не распускалася. Аднойчы ў дарозе сустрэў Дэмір Кая чалавека, ехаўшага вярхом на кані. Дэмір Кая заступіў дарогу, узяў каня за павады.

— Спыніся, чалавеча, — сказаў ён падарожнаму: — ты стаміўся. Я напаю цябе і каня твайго халоднаю вадою. Я хачу паслужыць табе.

— Сыйдзі з дарогі! — сказаў коннік. —Я спяшаюся.

Дэмір Кая не выпускаў з рук павадоў і не пераставаў упрашваць конніка спыніцца. Коннік у злосці махнуў нагайкаю і моцна ўдарыў Дэмір Кая па твару. Не знёс абразы Дэмір Кая. Старая разбойніцкая кроў загаварыла ў яго жылах. Схапіў ён камень і шпурнуў яго ў галаву конніка. Пахіснуўся коннік і зваліўся на дол.

— О, што-ж я зрабіў!

За галаву схапіўся Дэмір Кая, качаўся на зямлі, рваў на сабе сівыя валасы.

— Даруй мне, брат!

Канаючы, коннік сказаў:

— Такая, відаць, воля Алаха. Гэта ён паслаў цябе сюды, каб пакараць мяне: я здрадзіў свайму народу і ехаў прадаваць яго ворагам.

І коннік сканаў.

У роспачы, апусціўшы нізка галаву, у глыбокім сумным раздум'і плёўся да свае палаткі Дэмір Кая. Усе свае труды, усе турботы, малітвы, бяссонныя ночы разбурыў ён адным махам рукі, кінуўшы камень у галаву конніка. І вось калі ён падышоў да свае палаткі і падняў вочы, ён убачыў дзіва: уткнутая ў зямлю палка зазелянела і расцвіла!

І зразумеў Дэмір Кая, што Алах дараваў яму грахі за тое, што ён знішчыў здрадніка.

Нямецкія грабежнікі, не спадзяючыся на свае сілы, адкапваюць на сметніках людскога бруду падонкі грамады, праступнікаў і здраднікаў і розны белагвардзейскі ўгалоўны фуз, каб абаперціся на іх і паставіць на службу сабе іх блудлівыя вочы, іх сабачыя вушы і іх акрываўленыя ў народнай крыві рукі. Пракляцце і ганьба таму, хто спрыяе немцу! Праступнік перад народам і радзімаю і той, хто гасцінна накорміць немца, хто жычліва пакажа яму дарогу і прытуліць яго да сваіх грудзей.

Няхай асляпнуць тыя вочы, што з ласкаю глянуць на немца! Няхай адсохнуць тыя рукі і ногі, што добраахвотна памагаюць немцу!

Якуб КОЛАС,

Народны паэт Беларусі

Налёт нашых самалётаў на Тільзіт

Уноч на 21 красавіка нашы самалёты зрабілі масіраваны налёт на горад Тільзіт і падверглі разбуральнай бамбардыроўцы ваенна-прамысловыя аб'екты гэтага горада. У выніку бамбардыроўкі ў горадзе ўзнікла многа пажараў, якія потым зліліся ў мора агню. Зарава агню было бачна з адлегласці да 150 кілометраў. Наглядаліся таксама выбухі вялікай сілы, асабліва шматлікія ў раёне размяшчэння складаў боепрыпасаў, на тэрыторыі чыгуначнага вузла, у размяшчэнні рачнога парта і аэрапорта.

Усе нашы самалёты вярнуліся на свае базы.

МАГУТНЫ ЎДАР ПА ТІЛЬЗІТУ

Чарговы ўдар совецкай авіяцыі дальняй дзейнасці па глыбокаму нямецкаму тылу быў нацэлены на ваенныя аб'екты горада Тільзіта. Гэта вялікі чыгуначны вузел Усходняй Прусіі і цэнтр фарміравання рэзервных часцей германскай арміі. Уноч на 21 красавіка яго бамбіў рад падраздзяленняў совецкіх дальніх бамбардыроўшчыкаў.

Поспеху налёту садзейнічала даволі добрае надвор'е па ўсяму маршруту. Праўда, спачатку сустракалася значная воблачнасць, але ў далейшым экіпажы вялі свае караблі пры ясным небе, упэўнена арыентуючыся па зямлі, залітай святлом месяца. Былі выразна бачны лініі чыгунак, шасэ, рэкі і насялёныя пункты.

Першымі да горада падышлі экіпажы з часці, якой камандуе тав. Дранін. Дарогу ім спрабавалі загарадзіць пражэктары і зянітная артылерыя. Аднак, майстэрскі манеўруючы, лётчыкі і штурманы ўпэўнена вывелі свае караблі на цэль і адразу выклікалі некалькі пажараў на ваенных аб'ектах горада. Услед за імі сталі падыходзіць да Тільзіта другія падраздзяленні. Фугасныя і запальваючыя бомбы падалі на ваенныя аб'екты горада з усіх бакоў.

Выдатная бачнасць дала магчымасць штурманам вельмі дакладна знаходзіць прызначаныя ім аб'екты для бамбардыравання і скідаць бомбы прыцэльна. Пажары і выбухі ўзнікалі адзін за другім. Яшчэ далёка не закончыўся падыход другіх і трэціх эшалонаў бамбардыроўшчыкаў да Тільзіта, як у ім палыхала ўжо многа вялікіх ачагоў пажараў. Гарэлі ваенныя аб'екты ў цэнтры горада, гарэлі салдацкія баракі ў ваколіцах, гарэлі вагонныя паркі на тільзіцкім чыгуначным вузле.

Супроцьпаветраная абарона Тільзіта была бездапаможна перашкодзіць магутнаму налёту совецкіх дальніх бамбардыроўшчыкаў. Нашы лётчыкі, напрыклад, гвардзейцы капітан Красноў, старшы лейтэнант Васіленка, лейтэнант Кочнеў, маёр Вавілаў і другія, знізіжаючыся, абстрэльвалі ваенныя аб'екты горада з бартавых гармат і кулямётаў. Немцы ў гэту ноч паспыталі ў сваім глыбокім тылу не толькі сілу выбухаў цяжкіх совецкіх бомбаў, але яшчэ трапныя гарматныя і кулямётныя чаргі, выпушчаныя з совецкіх бамбардыроўшчыкаў.

Тільзіт доўга знаходзіўся пад бамбардыроўкай. Ужо ўвесь горад пылаў. Экіпажы караблёў пад камандаваннем Герояў Совецкага Саюза гвардыі падпалкоўніка Фёдарава і гвардыі капітана Куратніка бачылі полымя пажараў яшчэ на падыходах да граніцы Усходняй Прусіі. Увесь горад быў ахутаны густым чорным дымам, адзін за другім узнікалі выбухі вялікай сілы.

Адным з апошніх пакідаў пылаючы Тільзіт карабль падпалкоўніка Ілюхіна. На яго барту знаходзіўся штурман Герой Совецкага Саюза падпалкоўнік Штэпенка, які мае вялікі вопыт у нанясенні бомбавых удараў па глыбокаму нямецкаму тылу. У гэту ноч тав. Штэпенка аднachасова з паражэннем прызначанай яму цэлі кантраліраваў вынікі скідання бомбаў другімі экіпажамі і фіксіраваў паражэнні, нанесеныя аб'ектам горада.

— Падыходзім да Тільзіта. Усё ў агні,—дзеліцца сваімі ўражаннямі пасля палёту тав. Штэпенка.— Знаходзім сваю цэль і скідаем бомбы. Бачна, як доўгім ланцужком, адзін за другім, загарэліся вагоны чыгуначнага эшалона. Узнікла некалькі вялікіх выбухаў. Усё кругом завалакло густым чорным дымам. Пасля скідання бомбаў з нашага самалёта паліўся струмень агню. Гэта пачалі страляць гарматнікі. З гармат і кулямётаў абстрэльваліся салдацкія баракі...

Уходзячы ад цэлі, экіпажы доўга бачылі пажары, якія палыхалі ў Тільзіце. Іх чырвоны водсвет быў бачны вельмі далёка. У выніку магутнага ўдара па буйнаму гораду Ўсходняй Прусіі ў ім узнікла многа пажараў. Зрабіўшы кантрольную фотаздымку вынікаў налёту, усе нашы экіпажы вярнуліся на свае базы.

Падпалкоўнік Г. ПАЎЛОЎСКІ.

ДЗЕЮЧАЯ АРМІЯ.

БЕЛАРУСЫ НА ФРОНЦЕ

ДЗМІТРЫЙ ФАМІЧОЎ

Змяркалася. Н-ская кавалерыйская часць спынілася ў невялікім сасонніку. То там, то сям гарэлі агеньчыкі. Байцы разагравалі кансервы, вячэралі. Да агеньчыка, дзе сядзеў Дзмітрый Фамічоў, падышоў рослы баец з другога ўзвода Васілій Капыленка.

Пазнаёміліся яны нядаўна. Было так: Дзмітрый ляцеў на сваім «Пяруне» і бачыў перад сабою толькі зеленаватыя спіны немцаў, якія, саскочыўшы з грузавікоў, уцякалі ў хмызняк.

— Ад смерці не ўцячэш, немчура!

Дзмітрый сціскаў гарачыя бакі «Пяруна» і ляцеў наўздагон. Ярасцю загараліся вочы, калі ён бачыў сагнутыя зеленаватыя спіны немцаў, якія ўсё бліжэй і бліжэй варушыліся перад ім. Ён не бачыў, як цэліўся ў яго з-за куста немец. Не бачыў, як Васіль Капыленка раскроіў гэтаму немцу чэрап, не чуў, як крычаў яму Капыленка:

— Шаткуй падкалодну гадзюку!

З гэтага бою беларус Дзмітрый і ўкраінец Васіль сталі сябрамі. Адзін са Случчыны, другі з Пуціўля. Сцежкі іх сышліся на полі бою, недалёка ад Курска. Моцна дружба, гартаваная ў баях! У натуры кавалерыстаў—штосьці аднолькавае, простае, шчырае. Словы іх, як узмахі шабель—рашучыя, парывістыя.

Цяпер яны сустрэліся ля агеньчыка і гутарылі пра сваіх баявых коней.

— Першы мой баявы конь загінуў даўно, яшчэ ў першыя дні вайны, — гаварыў Дзмітрый. — З другім развітаўся нядаўна, напрадвесні. Цябе тады не было ў нашай часці. Два дні і дзве ночы гналі мы немцаў, не выходзілі з бою. Колькі засек іх—не лічыў. Не было часу. Толькі засек я не мала. І чым больш сяку, тым большая злосць разбірае. Конь, верны мой друг, знямог, і я знямог, але нейкая таямнічая сіла нясе мяне, гоніць на немцаў і дае мне ярасць, і гэта ярасць перадаецца майму сябру. Ён дрыжыць ад злосці, з воч сыплецца агонь. Такая была лютая злосць, так увайшлі ў рытм бою... І вось у гэты час лопнула нямецкая міна. Мой конь спатыкнуўся і паваліўся на зямлю. Я праз яго галаву паляцеў наперад, але хутка падняўся і засек яшчэ аднаго немца — худога ефрэйтара, які ўцякаў і адстрэльваўся.

У трэцяга майго баявога каня была прыкмета: пракушана вуха. Гэта-ж, думаю, з нашага калгаса стаеннік. Паклікаў: «Басмач»! Ён мяне пазнаў і ласкава паглядзеў сваімі жаўтаватымі вачыма. Так і ёсць: сябры!



ДЗЕЮЧАЯ АРМІЯ. Зянітчыкі Н-скай часці збілі 94 нямецкія самалёты.

НА ЗДЫМКУ: Гармата старшага сержанта беларуса А. Ф. ЛЕНСКАГА (злева) у баю.

...Пачулася каманда рыхтавацца ў дарогу. Капыленка пабег да свайго ўзвода. Фамічоў аддаў рэштку хлеба «Басмачу» і паправіў сядло.

Н-ская кавалерыйская часць абходнымі дарогамі пайшла ў тыл ворага.

На світанні чырвоныя коннікі напалі на немцаў зняцацку. Бой ішоў на поўнае знішчэнне нямецкага гарнізона. Дзмітрый Фамічоў у гэтым баю засек трох немцаў. «Басмач» ляцеў на ўсю магу, і коннік ужо замахнуўся шабляй, каб раскроіць чэрап чацвёртаму немцу, а ў гэты міг «Басмач» спатыкнуўся і ўпаў. Так развітаўся Дзмітрый са сваім трэцім баявым другам.

— Ты што—бранiраваны? Трох рысакоў пад табой палажылі, а цябе і кулі не бяруць!

— Мне маці сказала такое слова, адпраўляючы на фронт,—адказвае сваім таварышам Дзмітрый. —Гэта слова і храбрасць мне дае і ад куль бароніць. Ды загінуць тут цяпер я не магу. Мне маці сказала—вярнуцца дадому жывым, і я вярнуся.

За храбрасць і мужнасць у баях супроць нямецкіх акупантаў Дзмітрый Фамічоў узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцягу і медаллю «За адвагу».

А. ПЯТРОВІЧ.

ВЕСТКІ З СОВЕЦКАЙ РАДЗІМЫ

ПЕРШАМАЙСКІЯ ПАДАРУНКІ

Авіяцыйны завод, дзе дырэктарам тав. Шапіра, з поспехам выконвае прадмайскія соцыялістычныя абавязацельствы. Завод перадаў у асобы фонд Галоўнага Камандавання Чырвонай Арміі два звяны штурмавых самалётаў.

Новая гідраэлектрастанцыя

У Ташкенце будуецца новая гідраэлектрастанцыя. Калектыў будаўнікоў паказвае ўзоры самаадданай працы. Пачалася падрыхтоўка да мантажа турбіны-генератара і падстанцыі.

У ліпені новая гідрастанцыя дасць энергію прамысловым прадпрыемствам.

Жыллёвае будаўніцтва

Расце жыллёвы фонд шахцёраў Караганды. Заканчваецца будаўніцтва вялікіх жыллёвых камбінатаў. За 1942 год здадзена ў эксплаатацыю 16.500 квадратных метраў жыллёвай плошчы — намнога больш, чым у 1941 годзе. У гэтым годзе будзе здадзена 23.000 квадратных метраў жыллёвай плошчы.

Іванаўцы—працоўным Смаленшчыны

Жыхары Каўрова, Шуі, Іванава і другіх гарадоў і многіх вёсак Іванаўскай області рыхтуюць вопратку, харчаванне і сельскагаспадарчы інвентар для раёнаў Смаленшчыны, вызваленых ад нямецкай акупацыі.

Іванаўцы пасылаюць 5.000 пар абутку, звыш 8.000 паліто і паўшубкаў, 21.000 пар бялізны, многа шкарпэтак, панчох і іншых трыкатажных вырабаў, а таксама два вагоны пасуды і шкла, абсталяванне і дапаможнікі для 20-ці школ.

Для калгасаў вызваленых раёнаў Смаленшчыны іванаўскія калгаснікі пасылаюць 300 тон зярна.

Аднаўленне пчалярства на Стаўрапальшчыне

Калгасы Стаўрапальскага края штогод давалі краіне да 15.000 цэнтнераў мёду. Нямецка-фашысцкія захопнікі разбурылі пчалярскую гаспадарку края.

Пасля выгнання нямецкіх захопнікаў стаўрапальскія пчаляры ўзяліся за аднаўленне пасек. У калгасах ствараецца 1.100 вялікіх пасек, абсталёўваецца 30.000 новых вулляў. Да канца года ў краі будзе 105.000 пчоласямей.



Масква — сёння. Ахотны рад.

Завод пабудаван за тры месяцы

Штогод рыбапрамысловыя прадпрыемствы Прыморскага края завазілі з цэнтральных абласцей на мільёны рублёў кансервнай шкляной тары, аконнага, лямпавага шкла і іншай прадукцыі.

У гэтым годзе рыбнікі рашылі адмовіцца ад завозу шкла і пабудаваць свой шклозавод. На беразе Амурскага заліва ў студзеньскія дні пачалося будаўніцтва. Калектыў абавязаўся здаць завод у эксплаатацыю к першамайскаму святу. Будаўнікі сваё слова стрымалі. 17 красавіка завод даў першую прадукцыю.

Новая мартэнаўская печ

У металургічным цеху завода імені Молатава пушчана яшчэ адна мартэнаўская печ. Завод сваімі сіламі вырабіў усе цяжкія металічныя канструкцыі для новай печы.

На мітынгу, прысвечаным пуску новай печы, сталевары абавязаліся выкарыстаць мартэн на ўсю яго магутнасць, выконваць план на 115 процантаў.

Кожныя два дні—тры самалёты звыш плана

Завод, дзе дырэктарам тав. Белянскі, перавыконвае свае прадмайскія абавязацельствы. За дзве дэкады красавіка ў асобы фонд Галоўнага Камандавання здадзена звыш плана некалькі дзесяткаў баявых самалётаў. Лепш другіх працуюць франтавыя змены тт. Шэлатоня і Сокалава. Кожныя два дні яны выпускаюць па тры машыны звыш плана.

Самалёт Хрысціны Шумковай

Комсамолка-калгасніца з калгаса «Гудок» (Краснаярскі край) Хрысціна Шумкова перадала Н-скаму гвардзейскаму палку знішчальнік, пабудаваны на яе асабістыя зберажэнні. На машыне вялікімі літарамі напісана: «Краснаярскі комсамолец»—набыты на сродкі калгасніцы Шумковай для гвардыі падпалкоўніка Собалева».

На мітынгу, які адбыўся на аэрадроме, маладая калгасніца, зварачваючыся да Собалева, сказала:

— Перадаю Вам, Нікалай Грыгор'евіч, сваю машыну. Бязлітасна граміце на ёй ненавісных фашыстаў.

Падпалкоўнік Собалеў даў клятву свята выканаць яе наказ. На яго асабістым рахунку лічыцца ўжо 17 збітых варожых машын. На грудзях падпалкоўніка ордэн Леніна і чатыры ордэны Чырвонага Сцягу.

РАБОТА БЕЛАРУСКІХ ВУЧОНЫХ

У Самаркандскім (Узбекістан) філіяле Сельскагаспадарчай акадэміі імені Тіміразева працуе беларускі акадэмік Е. К. Аляксееў. Яшчэ ў Беларусі да вайны Аляксееў пачаў сваю вялікую работу па вывучэнню ўмоў развіцця ў рэспубліцы цукровых буракоў. У сувязі з вайной праблема цукровых буракоў набыла важнае значэнне для многіх абласцей Совецкага Саюза, і беларускі вучоны плённа прадаўжае сваю работу.

Вышла з друку праца Аляксеева «Цукровы бурак ва Узбекістане».

* * *

Акадэмік А. Я. Пракапчук арганізаваў у Сталінабадзе лабараторыю па вытворчасці каштоўных медыцынскіх прэпаратаў сульфагрупы — сульфідзіна, стафілацыта, акрыхіна і т. д. У Сталінабадзе апублікавана навуковая работа тав. Пракапчука.

Полацкія дзеці на Валагодшчыне

Калектыў работнікаў Полацкага дзіцячага дома (загадчыца тав. Новікава) праявіў аператыўнасць у выратаванні дзяцей у час нямецкай бамбардыроўкі Полацка і зараз паўсядзённа клапоціцца аб добрабыце сваіх выхаванцаў.

Дзякуючы паўсядзённай увазе з боку мясцовых партыйных і совецкіх арганізацый дзіцячы дом адноўлен на новым месцы і забяспечан усім неабходным. Дзеці добра апрануты і забяспечаны харчаваннем. Пры ўстанове ёсць падсобная гаспадарка. У парніках вырашчваецца ранняя гародніна. Усе дзеці вучацца.

Выдатную пастаноўку работы ў б. Полацкім дзетдоме шырока папулярызуе на сваіх старонках валагодская абласная газета «Красный Север».

Новыя творы кампазітара Аладава

Беларускі кампазітар Н. І. Аладаў працуе зараз дэканам тэарэтычна-музыкальнай кафедры Саратаўскай кансерваторыі. Побач з педагагічнай дзейнасцю Аладаў працуе над стварэннем новых музыкальных твораў на беларускія тэмы. Кампазітар напісаў новы сімфанічны твор—баладу аб партызанах, а таксама некаль[...] кальных рэчаў.

Міжнародная інфармацыя

Заява англійскага ўрада аб намеры Германіі весці хімічную вайну і аб рашучасці Англіі прыняць контрмеры

Як паведамляе агенцтва Рэйтэр, у Англіі апублікавана наступная ўрадавая заява:

«З розных крыніц атрыманы весткі аб тым, што Гітлер рыхтуецца да прымянення атрутных матэрый на рускім фронце. Пагэтаму ўрад Яго Вялікасці неадкладна скарыстоўвае выпадак паўтарыць перасцярогу, якую зрабіў прэм'ер міністр у мінулым годзе, а менавіта, што якое-небудзь прымяненне атрутных матэрый супроць рускіх саюзнікаў нацыстамі ці іх васаламі неадкладна выклікае максімальнае прымяненне гэтага метада вайны супроць цэнтраў ваеннай прамысловасці, марскіх партоў і іншых германскіх ваенных аб'ектаў на ўсёй тэрыторыі Германіі. Рэсурсы і памеры вытворчасці Англіі ў гэтай галіне значна павялічыліся з мінулага года. Указанні аб неабходных мерах перасцярогі супроць германскіх рэпрэсій ужо дадзены кампетэнтнымі ўладамі на ўсёй тэрыторыі З'еднанага каралеўства».

НАЛЁТ АНГЛІЙСКІХ БАМБАРДЫРОЎШЧЫКАЎ НА ШТЭЦІН, РАСТОК І БЕРЛІН

Уноч на 21 красавіка самалёты англійскай бамбардыровачнай авіяцыі зрабілі вялікі налёт на германскі порт Штэцін на Балтыйскім моры. Бамбардыроўка была вельмі канцэнтрыраванай.

Англійскія самалёты таксама падверглі інтэнсіўнай бамбардыроўцы порт і заводы Хейнкель у Ростоку.

Другія групы самалётаў атакавалі Берлін.

Лётчыкі, якія прынялі ўдзел у налёце на германскія гарады ўноч на 21 красавіка, паведамляюць аб вялікіх выбухах у Штэціне і велізарных пажарах у Берліне.

ВЫНІКІ НАЛЁТАЎ АНГЛІЙСКАЙ АВІЯЦЫІ НА ЗАВОДЫ ШКОДА І НА ШТУТГАРТ

У выніку бамбардыроўкі заводаў Шкода (Чэхаславакія) англійскай авіяцыяй разбураны ўсе будынкі на тэрыторыі ў 25 гектараў. Вельмі пашкоджаны аўтамабільны, танказборачны і ліцейны цэхі.

Па прызнанню нямецкіх спецыялістаў, патрабуецца да 5 месяцаў для таго, каб гэтыя цэхі маглі аднавіць работу нават у скарочаным аб'ёме.

У выніку апошняга налёту на Штутгарт (Германія) вельмі пашкоджаны самалётабудаўнічы, аўтамабільны і зборачны цэхі завода Даймлера, забіта звыш 2.000 чалавек. Гораду прычынены велізарныя разбурэнні.

ДЗЕД СВІРЫД

Важна сядзіць дзед Свірыд, якога абступілі маладыя партызаны. Ён гладзіць сваю сівую бараду і з выглядам вялікага знаўцы гаворыць:

— Добрая вінтоўка. Б'е вельмі трапна. Толькі падумайце, дваццаць год не страляў, а папаў прама ў цэль. Калі-б гэтая вінтоўка папалася мне ў рукі, калі за мной паліцэйскі гнаўся,—адразу ўлажыў-бы на месцы.

Хоць у атрадзе многія чулі пра гэтую гісторыю, усё-ж папрасілі дзеда расказаць яшчэ раз. У атрадзе дзеда ведаюць не толькі як хітрага разведчыка, але і як добрага расказчыка.

Дзед спачатку ўхіляецца, не хоча гаварыць, але потым дастае з кішэні кісет, закурвае зялёнага самасаду і пачынае апавядаць.

— Хочаце ведаць, як гэта было? Дык вось. Было гэта проста. Я атрымаў заданне схадзіць у мястэчка, даведацца аб сіле немцаў, аб іх узбраенні.

Уваход у мястэчка быў забаронены. Прапускоў немцы не давалі. А прайсці трэба было неадкладна. Стаў я думаць, галаву ламаць, як лепш зрабіць. Потым успомніў, што ў мястэчку царква ёсць. А чаму мне, старому чалавеку, не схадзіць у царкву? Няўжо немцы і ў царкву мяне не пусцяць?

Выпрасіў я ў сваёй старухі дзесятак яек (не ісці-ж з пустымі рукамі), узяў кій ды пайшоў, не спяшаючыся. Іду па дарозе, бачу: каля мосціка стаіць з вінтоўкай немец. Адразу крыху спалохаўся. А што, думаю, калі ён здагадаецца, што не ў царкву іду, а па партызанскіх справах? Думаю гэтак, а сам выгляду не паказваю.

— Хальт, куды ідзеш?—крыкнуў на мяне вартавы.

— У царкву,—кажу,—богу маліцца.

— А, богу! А што нясеш?

— Яйкі,—адказваю.

— А, яйкі! Гут, гут.

Не паспеў я азірнуцца, як яйкі аказаліся ў руках нямецкага разбойніка. Я, вядома, і раней ведаў, што іх забярэ немец. Ну, чорт з ім!

Іду я па мястэчку, разглядаю ўсё, на вус матаю. Хоць і нядзеля была, а народ акопы капаў—немцы прымусілі. За акопам, у кустах, гармату заўважыў, каля хат кулямёты расстаўлены. На званіцы таксама кулямёт. А мне якраз гэта патрэбна было выведаць.

Толькі хацеў на другую вуліцу павярнуць, як прама на мяне паліцэйскі сабака прэцца. Знаёмы. Свалатой аказаўся. Доўга не думаючы, я павярнуў да царквы. Прабраўся паміж старых жанчын бліжэй да кліраса ды стаў на калені. Стаю ды шапчу сабе нейкую малітву. Толькі гэта я стаў паклон адбіваць, як чую—нехта мяне за плячо кранае:

— Свірыд, ці гэта ты?

Аглянуўся я і ўбачыў каля сябе паліцэйскага.

— А ці ты,—кажу,—не бачыш?

Паліцэйскі таксама стаў на калені і робіць выгляд, што моліцца, а сам усё пад бок мяне таўхае:

— Штосьці даўно цябе не відаць было. Дзе-ж гэта ты прападаў, дзед?

— Адчапіся, — кажу, —прыліп, як смала! Не перашкаджай маліцца, а то зараз папу паскарджуся ці ў паліцыю.

— А я тваёй паліцыі не баюся. Я сам першым паліцэйскім працую. Ты, стары хрыч, пападзеш у мае рукі.

Тут ён вылаяўся, падняўся і пайшоў.

«Не, думаю, праданая твая душа, хутчэй ты да мяне пападзеш». Паліцэйскі пайшоў, а я за ім следам. Вышаў за дзверы, аглянуўся. Бачу: паліцэйскі ўжо з вінтоўкай стаіць за царкоўнай агарожай і з кімсьці размаўляе. Доўга не думаючы, я бокам, бокам ды за царкву, а потым праз другія дзверы за агарожу і прама да знаёмага ганчара. А ён акурат гаршкі на воз грузіць. Я да яго: «Што хочаш бяры, а вывезі мяне адсюль хутчэй».

Ганчар, вядома, чалавек свой—згадзіўся. Закапаў ён мяне ў сена, а паверх гаршкоў наставіў. Так наставіў, што мне і дых займае. Але нічога, вытрымаў.

Выехалі на вуліцу, і я чую:

— Гэй, ганчар, ці не бачыў ты старога з сівой барадой? Паганец гэтакі—з рук выскачыў!

Па голасу я адразу пазнаў паліцэйскага.

— Не, не бачыў, — адказвае ганчар.

Калёсы заскрыпелі, мы паехалі. Разам з гаршкамі мяне прывезлі ў партызанскі атрад.

— Добры гаршчок! — сказаў чорнамазы Вася, падміргнуўшы таварышам, і ў адказ празвінеў здаровы, жыццёрадасны смех.

С. СЯРГЕЙ,
В. КЛІЦІН.

ВІЦЕБСКАЯ ВОБЛАСЦЬ.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

А1175.